Sitowise Oy

Nurmijärven kirkonkylän k2001-korttelin luontoselvitykset

Lajisto- ja luontotyyppiselvitys

Päiväys	**15.10.2025**
Laatija	**Inari Kuitunen**
Tarkastaja	**Jaakko Kullberg**
Laadunvarmistaja	**Heli Nukki**
Projektinumero	**12021717**

15.10.2025

Sisällysluettelo

1 Johdanto 3
2 Selvitysalue 3
3 Menetelmät 4
4 Alueen yleiskuvaus 5
5 Kasvillisuus ja luontotyypit 9
5.1 Lehtomainen metsä 9
5.2 Metsittyvä niitty 12
6 Liito-oravapotentiaali ja viheryhteydet 15
7 Viitasammakko- ja lepakkopotentiaali 17
7.1 Viitasammakko 17
7.2 Lepakot 17
8 Hyönteispotentiaali alueella 18
9 Potentiaalinen pesimälinnusto 19
10 Yhteenveto 19
11 Lähteet 22

15.10.2025

Nurmijärven kirkonkylän k2001-korttelin luontoselvitykset

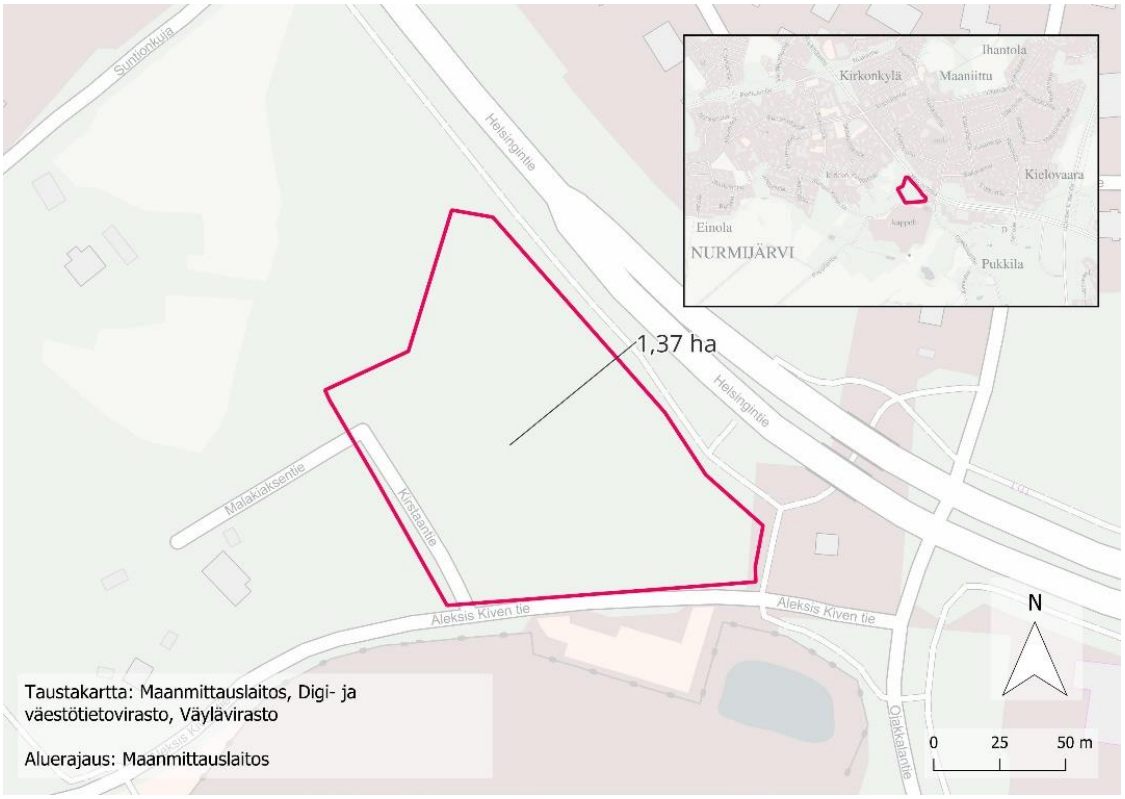
1 Johdanto

Tämä luontoselvitys tehtiin Nurmijärven kunnan toimeksiannosta. Selvityksen tarkoituksena oli tunnistaa asemakaavatasolla Nurmijärven kirkonkylällä Helsingintien, Aleksis Kiven tien ja Kirstaantien välissä olevan pienehkön kiinteistön kasvillisuus- ja luontotyypit sekä arvioida kohteen liito-orava-, viitasammakko-, lepakko- sekä hyönteispotentiaalia. Samalla tunnistettiin myös keskeisimmät alueella havaitut potentiaaliset pesimälinnut.

2 Selvitysalue

Selvitysalue koostuu yhdestä kiinteistöstä (543-402-20-95), ja on kooltaan varsin pieni, noin 1,37 hehtaaria. Lännessä alue rajautuu Kirstaantiehen, etelässä Aleksis Kiven tiehen ja idässä Helsingintien kevyenliikenteen väylään. Pohjoisessa alue puolestaan rajautuu viereiseen kiinteistöön, vaikka maisemallisesti metsäkokonaisuus kuitenkin jatkuu kiinteistörajojen molemmin puolin. Selvitysalueen rajaus ja sijoittuminen on esitetty kuvassa 1.

15.10.2025

Kuva 1. Selvitysalue merkittynä punaisella.

3 Menetelmät

Ennen varsinaisia maastossa tehtyjä luontoselvitystöitä, alueeseen tutustuttiin tilaajan toimittamien lähtötietojen, ilmakuvien sekä alueella aikaisemmin tehdyn maisema- ja viherverkostoselvityksen avulla (Liikka ym. 2023; Google Earth 2024). Varsinaiset maastoselvitystyöt toteutettiin maastossa 8.8.2025. Maastoselvityksestä vastasivat FM Jaakko Kullberg ja LuK Inari Kuitunen.

Selvitysalue rajattiin maastossa omiksi kuvioikseen Envimobile-sovelluksen avulla (versio 6.1.0), ja lisäksi yksittäisiä muita luonto- ja maisema-arvojen kannalta huomionarvoisia tietoja kerättiin paikkatietoaineistona samalla sovelluksella. Alueelta kerättiin lajilistat sekä sanalliset kuvaukset kustakin rajatusta kuviokokonaisuudesta. Lisäksi alueelta tarkasteltiin sieltä mahdollisesti löytyviä arvokkaita luontokohteita seuraavien lähtöaineistojen mukaisesti:

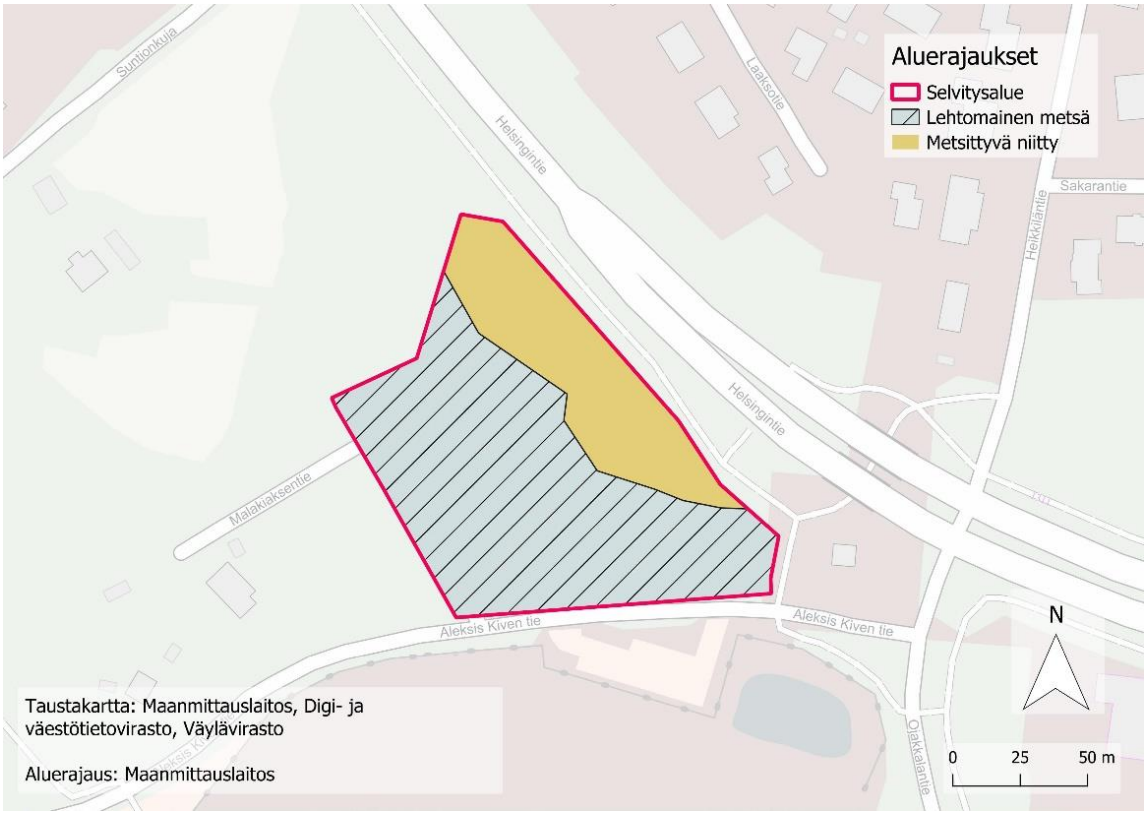
- Luonnonsuojelulain 64 § mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen tärkeät elinympäristöt
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä lajien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset lajit (Kontula & Raunio 2018; Hyvärinen ym. 2019)
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle (Mäkelä & Salo 2024)

Työssä kuvattiin luontotyyppien nykytilaa ja arvioitiin sen kehittymistä jatkossa.

4 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue jakautuu itä-länsiakselilla kahteen maisemallisesti erilaiseen kokonaisuuteen. Lännessä alue on lehtipuuvaltaista lehtomaista metsää ja idässä avointa-puoliavointa niittyä, joka on etenkin pohjoisosistaan voimakkaasti pajukoitumassa (kuva 2). Lehtomaisen metsän osuus suhteessa niittyyn on selvitysalueella selvästi suurempi. Tulevaisuudessa metsä tulee todennäköisesti leviämään entisestään niityn puolelle, pienentäen nykyistä niittyrajausta vielä pienemmäksi ja kasvattaen metsän osuutta selvitysalueella.

15.10.2025

Kuva 2. Selvitysalue koostuu kahdesta erilaisesta kasvillisuuskuviosta.

Lännenpuoleinen metsäalue on lehtipuuvaltaista lehtomaista metsää, josta löytyy myös yksittäisiä kuusia sekä mäntyjä (kuva 3). Niittyalue puolestaan on korkeakasvuista ruohovartista niittyä, jolla umpeenkasvuvaihe on selvästi jo alkanut. Etenkin pohjoisosissa niittyä, sekä metsäkaistaleen reunamilla nuori puuvartinen kasvillisuus on vallannut tilaa ja osoittaa umpeenkasvun etenemisestä (kuva 3).

Kuva 3. Yleiskuvaa alueesta, missä, vasemmalla näkyy metsäisempää länsireunaa sekä oikealla niittykaistale alueen itäpuolella.

Koko selvitysalue on aikoinaan ollut osa suurempaa peltokokonaisuutta, lukuun ottamatta pientä kaistaletta metsää aivan alueen eteläreunalla. Pellot sekä metsäkaistale näkyvät jo vuoden 1929 kartoissa (Vanhat kartat n.d.). Alueen eteläreunalta löytyykin nykyään maisemallisesti kaunis vanha mänty aivan tienvierustalta samalta alueelta, jolla metsäkaistalekin on näkynyt jo vuoden 1929 kartoissa (kuva 4).

Kuva 4. Vanha mänty alueen eteläreunalla.

Alueelta löytyy varsin paljon vieraslajeja suhteessa alueen pinta-alaan. Kaakkoisreunalla on suuri rusopajuangervoesiintymä metsäkaistaleen sekä kevyenliikenteen väylän välissä (kuva 5). Lisäksi komealupiini on vallannut laajamittaisesti alaa etenkin idänpuoleiselta niityltä, minkä lisäksi sitä löytyy myös metsään levittäytyneenä. Myös valkokarhunköynnöstä löytyy hiukan niittykaistaleelta, sekä yksittäinen terttuselja metsästä. Näistä ainoastaan komealupiini on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, joten ainakin se olisi syytä poistaa alueelta. Kuitenkin myös rusopajuangervo sekä valkokarhunköynnös ovat tehokkaita levittäytymään ja kykenevät tukahduttamaan muuta kasvillisuutta alleen, joten niidenkin poistoa olisi syytä harkita.

Kuva 5. Rusopajuangervon esiintymä selvitysalueen kaakkoiskulmassa. Kuvassa on myös komealupiinia oikealla etualalla.

5 Kasvillisuus ja luontotyypit

5.1 Lehtomainen metsä

Länsiosan lehtipuuvaltainen metsä on ollut aikoinaan peltoa, joka lienee ensin muuttunut niityksi ja siitä metsäksi. Nykyään lajisto on monipuolista, etenkin lehtipuiden osalta (kuva 6). Lehtipuiden lisäksi alueen reunoilta löytyy myös muutamia yksittäisiä vanhempia kuusia sekä muutamia mäntyjä. Varttuneen puuston joukossa on pensaskerroksessa runsaasti nuorempia puuntaimia kasvamassa, sekä esimerkiksi pajuja, yksittäinen mustaherukka, taikinamarja sekä näsiä. Alueella kasvaa muutama jykevä haapa ryhmänä pohjoisessa sekä vanha ja maisemallisesti kaunis mänty eteläreunalla, mutta näiden määrä on varsin vähäinen koko metsän pinta-alan suhteen, ja siksi myös ikärakenne jää melko yksipuoliseksi. Eteläreunan mänty olisi suotavaa säästää kaavaratkaisussa maisemapuuna, sillä ikänsä ja olemuksensa puolesta se nousee erityisellä tavalla esiin muun puuston keskeltä. Lahopuuta metsässä on hyvin vähän.

Kuva 6. Metsäkaistaleella lehtipuut ovat selvästi valloillaan, mutta joukosta löytyy myös yksittäisiä hiukan varttuneempia kuusia ja muutama mänty, etenkin metsäkaistaleen reunamilta.

Myös metsän kenttäkerroksen lajisto on varsin monipuolista, ja alueelta löytyy paikoitellen niin tuoreen lehdon indikaattorilajeja kuin lehdon rakennepiirteitäkin, kuten aukkoja pohjakerroksen sammalissa (Hotanen ym. 2018; Kouki ym. 2018). Alueella esiintyy paikoitellen yksittäisiä kasvilajeja, jotka ovat tyypillisiä tuoreille runsasravinteisille lehdoille (taulukko 1).

Taulukko 1. Selvitysalueen piirteitä, jotka tukevat tai heikentävät alueen edustavuutta runsasravinteisena lehtona (EN) (Hotanen ym. 2018; Kouki ym. 2018).

Luontotyyppi: tuore runsasravinteinen lehto (EN)

Lajisto*	**Edustavuus**
Sudenmarja, **kielo**, **jänönsalaatti**, **vuohenputki**, **taikinamarja**, **lehtonäsiä**, **lehtokuusama**, **haapa**, **harmaaleppä**, mesiangervo, koiranputki, maitohorsma, harakankello, nokkonen, mustaherukka, paimenmatara, hiirenvirna, kultapiisku, alsikeapila, metsäapila, aitovirna, rohtovirmajuuri, metsäkurjenpolvi, kyläkellukka, taigasanjalka, särmäkuisma, rönsyleinikki, metsäimarre, metsäalvejuuri, syysmaitiainen, ranta-alpi, taigasananjalka, kivikkoalvejuuri, karhunputki, metsäkorte, kiiltopaju, tuhkapaju, kuusi, tammi, pihlaja, **koivu**, **vaahtera**, **lehtotuomi.**	Heikko. Edustavuutta heikentää alueen käyttöhistoria (entinen pelto, mikä näkyy metsän pohjan lajiköyhyytenä ja kasvillisuuden puutteena), puuston tasaikäisyys sekä lahopuun vähyys. Myös lehtolajeja on yksilömääräisesti alueen kokoon nähden varsin vähän suhteessa tavanomaisempaan lajistoon. Yksittäisistä indikaattorilajeista huolimatta alue ei täytä *edustavan* tuoreen runsasravinteisen lehdon kaikkia tunnusmerkkejä. Selvitysalueen reunamilla on viheryhteyksiä tukevaa korkeampaa puustoa, mikä lisää alueen merkitystä lähimetsien ja viheryhteyksien tukialueena.

*Tuoreelle runsasravinteiselle lehdolle tyypilliset lajit on merkitty tummennettuna.

Taulukkoon 1 on listattu ne lajit, joita löytyi metsärajaukselta, ja joita löytyy lisäksi tyypillisesti tuoreilta runsasravinteisilta lehdoilta. Huomionarvoista on se, että osaa näistä ei kuitenkaan löytynyt metsästä suuria määriä. Esimerkiksi sudenmarjaa havaittiin vain muutama yksilö ja myös lehtokuusamaa, näsiää ja taikinamarjaa vain yksittäisiä yksilöitä. Tämän perusteella voidaan todeta, että alueella on lajistolliset tuoreen runsasravinteisen lehdon piirteet, mutta kohdetta ei voi pitää edustavana, vaikka orastavia merkkejä löytyy jopa kehityksestä kohti jalopuulehtoa (VU). Tällä hetkellä metsä ei siis selvästi kuulu kumpaankaan luokitukseen, vaan aluetta kuvaavin

luokittelu ainakin sen tämänhetkisessä tilassa on lehtomainen metsä. Alueen tuleva kehitys kohti edustavampaa luontotyyppiä riippuu pitkälti alueen maaperän siemenpankista, viereisiltä alueilta leviävästä lajistosta sekä mahdollisista muista ympäristöolosuhteista.

Alueen edustavuutta arvokkaana luontotyyppinä heikentää sen käyttöhistoria (entinen pelto), lahopuun määrän vähyys sekä ikärakenteen yksipuolisuus. Myös vieraslajien levittäytyminen selvitysalueelle vähentää kohteen arvoa ja edustavuutta. Huolimatta yksittäisistä piirteistä, jotka viittaavat tuoreeseen lehtoon tai jalopuulehtoon, aluetta ei siis tällaisenaan voi luokitella selvästi miksikään tietyksi uhanalaiseksi luontotyypiksi tai luonnonsuojelulaissa kuvatuksi suojeltavaksi luontotyypiksi tai metsälaissa kuvatuksi erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Viheryhteyksien vuoksi alueella on kuitenkin paikallista merkitystä viereisten metsäkokonaisuuksien tukialueena, joten Suomen ympäristökeskuksen luontovaikutusten arviointioppaan perusteella sen voi luokitella arvoluokkaan 4, monimuotoisuutta - ja tässä tapauksessa etenkin ekologisia yhteyksiä - tukevana alueena (Mäkelä & Salo 2024).

Mikäli alueen edustavuutta ja kehitystä kohti arvokkaampaa lehtoa halutaan edistää, tulee alueelta löytyvät vieraslajit (etenkin komealupiini) poistaa. Kookkaan puuston kasvua kannattaa tukea, mutta aluskasvillisuuteen syntyvää tiheää lehtipuustoa kannattaa poistaa valon lisäämiseksi ja säästää esimerkiksi tammea ja muita jaloja lehtipuita. Näin myös kenttäkerrokseen pääsee valoa ja se pääsee kehittymään monilajisemmaksi, ja menetelmä muistuttaa luontaista laiduntamista. Puuston kasvu ja kehitys tulevat kuitenkin viemään useita vuosikymmeniä ennen kuin aluetta voi määritellä edustavaksi arvokkaaksi luontotyypiksi. Tämän vuoksi aika ja metsän jättäminen oman kehityskulkunsa varaan lienevätkin parhaat tavat edistää alueen luontaista muutosta kohti arvokasta luontokohdetta.

Lahopuun määrää voi lisätä esimerkiksi siirtämällä selvitysalueelle lähiseudulta kaadettua kookkaampaa runkoa, mikäli puunraivausta ollaan tekemässä sopivasti jollain läheisellä kohteella. Puustoa ei kuitenkaan erikseen kannata alkaa kaatamaan selvitysalueen edustavuuden parantamiseksi, vaan ennemminkin kannattaa

hyödyntää jo valmiiksi sovittuja tai toteutettuja hakkuita ja mahdollisesti tehdä yhteistyötä läheisten tunnettujen metsänomistajien kanssa. Liian pientä puuainesta (oksia, pieniä puita ja pensaita) kannattaa viedä alueelle vain harkiten, sillä ne voivat houkutella lähiseudun asukkaita läjittämään myös omia puutarhajätteitään alueelle. Pienempimassaisella puulla on myös vähäisempi vaikutus lehdon lahopuujatkumolle, ja siksi jykevämpää lahopuuta olisikin hyvä suosia, jos mahdollista. Jykevää puuta kaatuu myös luontaisesti esimerkiksi myrskyjen takia, mutta nykyisellään selvitysalueen puusto ei ole riittävän iäkästä, jotta suurta määrää puuta olisi vielä ehtinyt kaatua luontaisesti. Ajan kanssa kuitenkin tätäkin varmasti tapahtuu, kun metsän vain antaa vanheta ja ajan kanssa kohdata erilaisia myrskyjä ja muita luonnonvoimia. Yksittäisten puiden kaatuminen myös parantaa valaistusolosuhteita pohjakerroksessa, ja tarjoaa uusille puusukupolville mahdollisuuden lähteä kasvamaan. Näin myös puuston ikärakenne paranee alueella, kun useammat puusukupolvet kasvavat alueella samanaikaisesti.

Toisinaan puuston ikärakennetta ja puusukupolvien määrää kohennetaan parantamalla ihmislähtöisesti pohjakerroksen valaistusolosuhteita esimerkiksi kaatamalla siellä olevaa puustoa tai tekemällä tekopökkelöitä. Tällä alueella varttuneempien puiden kaato ei ole sen tämänhetkisessä tilassa kannattavaa, mutta esimerkiksi pajuja tai muita pensaskerroksen tiheäkasvuisia kasveja voi halutessaan paikoitellen karsia, jotta ainakaan ne eivät varjosta kenttäkerroksesta nousevia uusia puuntaimia. Kohteen tapauksessa on kuitenkin hyvä huomioida alueen pieni pinta-ala ja kustannustehokkuus hoito- ja ennallistamistoimissa. Alue tulee jo luonnon omien prosessien kautta kehittymään vähitellen - vaikkakin varsin hitaasti - edustavammaksi, joten vieraslajien poistoa lukuun ottamatta alueen luontaiseen kehityskulkuun ei ole välttämätöntä puuttua.

5.2 Metsittyvä niitty

Tarkastelualueelta rajattu niittyalue on aikaisemmin ollut osa suurempaa peltokokonaisuutta, ja muuttunut siitä vähitellen niityksi. Alue on aikoinaan ojitettu, ja vanhat ojat ovat edelleen havaittavissa. Niityn lajisto on pääosin suurruohomaista, koostuen lähinnä korkeista

ruohovartisista kasvilajeista, kuten mesiangervosta. Alueella on joitakin tuoreelle suurruohoniitylle (CR) tyypillisiä lajeja, vaikka pääasiassa lajisto on varsin tavanomaista (taulukko 2).

Taulukko 2. Selvitysalueen piirteitä, jotka tukevat tai heikentävät alueen edustavuutta tuoreena suurruohoniittynä (CR) (Hotanen ym. 2018; Kouki ym. 2018).

Luontotyyppi: tuore suurruohoniitty (CR)

Lajisto*	**Edustavuus**
Mesiangervo, **pelto-ohdake**, **metsäkurjenpolvi**, siankärsämö, ahdekaunokki, nurmikaunokki, karhunputki, metsäapila, hiirenvirna, puna-apila, aitovirna, voikukka, koiranputki, leskenlehti, vadelma, rohtovirmajuuri, peltopähkämö, alsikeapila, ojakärsämö, harakankello sekä hietakastikka.	Heikko. Alueen edustavuutta tuoreena suurruohoniittynä heikentää sen käyttöhistoria (entinen pelto), niityllä käyntiin lähtenyt umpeenkasvuvaihe sekä alueelle levittäytyneet vieraslajit. Alue ei siis tällaisenaan ole edustava tuore suurruohoniitty.

*Tuoreelle suurruohoniitylle tyypilliset lajit on merkitty tummennettuna.

Etenkin pohjoisessa niitty pajukoituu, mikä viittaa käynnissä olevaan umpeenkasvuprosessiin. Sama ilmiö on havaittavissa myös muualla niityn reunoilla, vaikka pohjoisessa pajukko on tiheimmillään. Mikäli niityn antaa kasvaa luonnonprosessien mukaisesti, se muuttunee ajan kanssa vastaavaksi metsäksi kuin muukin osa selvitysaluetta, kun pajut sekä myöhemmin muut kookkaammat puuvartiset kasvit alkavat levitä alueelle.

Nykyisellään niityllä on vielä varsin runsaasti mesikasveja sekä avointa aluetta pölyttäjille, mutta ajan kanssa umpeenkasvu tulee heikentämään pölyttäjien elinolosuhteita. Tiheämmän ja korkeamman kasvillisuuden lisääntyminen alkaa vähitellen varjostaa niittyaluetta, mikä heikentää avoimilla alueilla viihtyvien niittykasvien selviytymismahdollisuuksia. Samalla niittykasveista sekä avoimista, aurinkoisista alueista riippuvaisten hyönteisten elinmahdollisuudet heikentyvät. Niityllä esiintyy myös runsaana komealupiinia sekä hiukan valkokarhunköynnöstä, jotka tukahduttavat muuta kasvillisuutta ympäriltään.

Vaikka alueella on yksittäisiä piirteitä tuoreen suurruohoniityn luontotyypistä (CR), niitty ei tällaisenaan kuitenkaan ole riittävän

edustava, jotta sitä voisi edellä mainittuun luontotyyppiin luokitella. Niityn tämänhetkisessä tilassa sitä parhaiten kuvaava luokitus onkin vain metsittyvä niitty. Myöskään Suomen ympäristökeskuksen luontovaikutusten arviointioppaan perusteella kohdetta ei voi luokitella mihinkään arvoluokkaan, vaan niitty on osa tavanomaista luontoa (Mäkelä & Salo 2024).

Mikäli niityn edustavuutta haluaisi edistää, alueella esiintyvät vieraslajit (erityisesti komealupiini) tulee poistaa alueelta. Alueella on tällä hetkellä kaksi vaihtoehtoista kehityssuuntaa, joista toinen tapahtuu luontaisesti ja toinen vaatii säännöllisiä hoitotoimia. Luontaisesti alue tulee vähitellen metsittymään ilman ennallistamis- tai hoitotoimia. Alueesta kehittynee vähitellen vastaava tuore runsasravinteinen lehto (EN) kuin viereisestäkin metsästä. Tämä kehityskulku vie kuitenkin useita vuosikymmeniä, ja kestää kauan ennen kuin alueesta tulee lajistonsa, ikärakenteensa ja lahopuujatkumon puolesta edustava metsäluontotyyppi. Metsän kehityttyä aluetta voi kuitenkin hoitaa tai jättää hoitamatta vastaavalla tavalla kuin viereistä metsääkin.

Alueen toinen vaihtoehtoinen kehityssuunta on kohti tuoretta suurruohoniittyä (CR). Tämä kuitenkin vaatii ennallistamistoimia: aluetta varjostavan pajukon ja muun nuoren puuvartisen kasvillisuuden poistoa aluerajojen sisältä ja reunamilta. Lisäksi niitty vaatisi säännöllistä niittoa esimerkiksi kerran kesässä, jotta alue pysyy avoimena varhaisen sukkession elinympäristönä, ja korkeampi ruohovartinen tai puuvartinen kasvillisuus ei pääse varjostamaan avoimista olosuhteista riippuvaista niittylajistoa.

Niityn tapauksessa on kuitenkin huomioitava sitä ympäröivät alueet varsinaisen niittyrajauksen lisäksi. Tässä luontoselvityksessä ei tarkasteltu niittyverkostojen tilaa Nurmijärven kirkonkylän alueella, mutta niittylajiston kannalta lähellä olevat vastaavat niittyekosysteemit ovat tärkeitä lajiston levittäytymisen ja paikallissukupuuttojen ehkäisyn kannalta. Yksittäisellä eristäytyneellä niityllä ei ole yhtä suurta merkitystä niittylajistolle kuin vahvasti kytkeytyneellä niityllä suuren niittyverkoston keskellä. Mikäli lähiseudulla ei siis ole vahvaa niittyverkostoa tai sen tukialuetta, voi olla tarpeetonta säilyttää tätäkään metsittyvää niittyä väkisin

avoimena. Tämän niityn tapauksessa voisi olla järkevämpää priorisoida puuston kehittyminen ja viereisen viheryhteyden tukeminen niittylajiston säilyttämisen sijasta. Alueen säilyttäminen avoimena niittynä vaatisi myös säännöllistä niitto- ja vesomistyötä, mikä ei tämän kokoisen kohteen tapauksessa ole välttämättä kustannustehokasta.

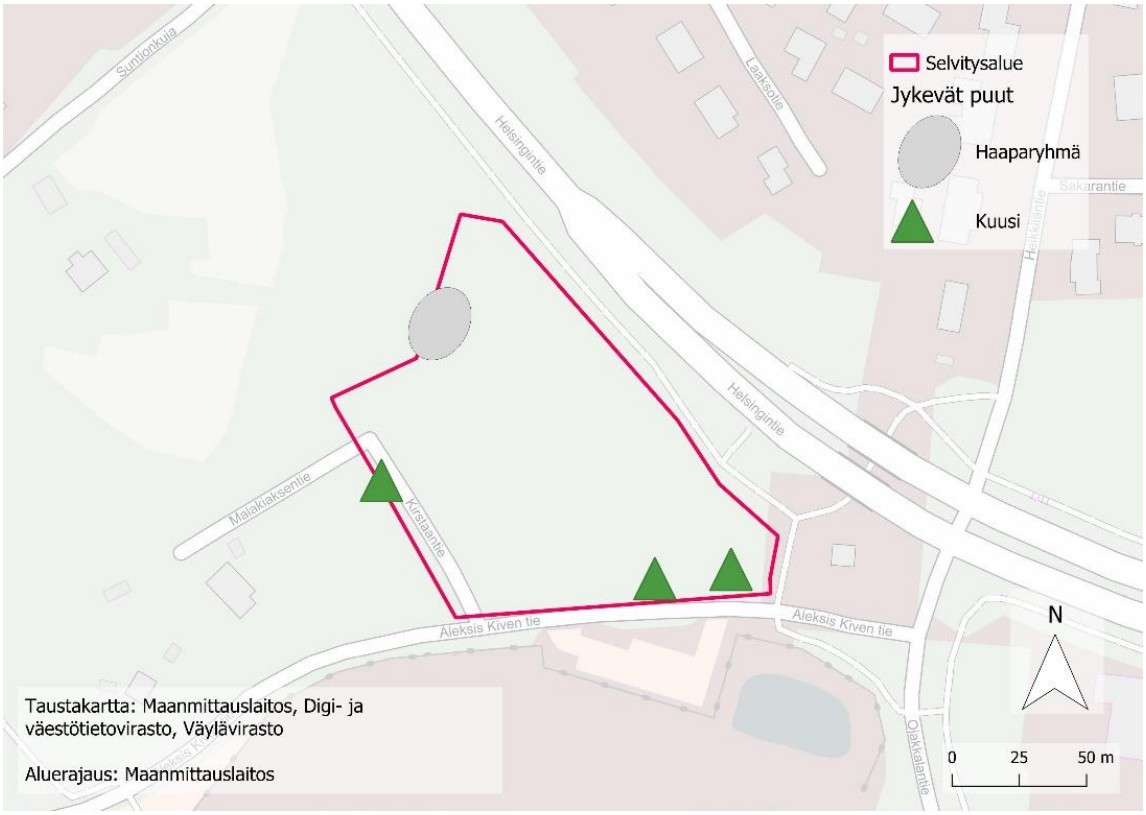
6 Liito-oravapotentiaali ja viheryhteydet

Selvitysalueella ei tehty konkreettisia havaintoja liito-oravista, papanoista tai edes koloista. Selvitysalueen pohjoisosasta löytyy kuitenkin jykevää haapaa ryhmänä, mikä lisää alueen potentiaalia toimia liito-oravalle sopivana elinympäristönä yhdessä länsipuolisten naapurikiinteistöjen kanssa (kuva 7). Varsinkin, jos paikalla oleva käpytikkapari jää alueelle. Lisäksi alueen reunamilta ja naapurikiinteistöiltä löytyy varttuneita kuusia, mitkä lisäävät alueen potentiaalia liito-oravan elinympäristöksi tulevaisuudessa (kuva 8).

Kuva 7. Alueelta löytynyt jykevien haapojen ryhmä, joka lisää alueen liito-oravapotentiaalia.

15.10.2025

Kuva 8. Liito-oravalle sopivat jykevät puut (haapa sekä kuusi) merkittynä kartalle.

Alueella on jo aikaisemmin todettu olevan etenkin koillisosaan keskittyvä kehitettävä viheryhteys, mikä havaittiin myös tämän selvityksen aikana (Liikka ym. 2023). Maastokäynnin perusteella ja hiukan pienemmässä mittakaavassa tarkasteltuna alueella on hyvät viheryhteydet kuitenkin myös muualla. Liito-oravan näkökulmasta alueelta löytyy jonkin verran joka puolelta reunapuustoa, joka auttaa lajia tienylityksessä. Kaakossa liito-oravaa auttava latvusyhteys on tärkeässä roolissa viereisen autotien vilkkauden takia (kuva 8). Vilkkain ja suurin selvitysaluetta reunustava Helsingintie sijoittuukin juuri alueen itä-, koillis- ja kaakkoisreunalle. Idässä tien varrelle on istutettu lehmuksia, jotka tulevaisuudessa voivat auttaa lajia ylittämään tien turvallisesti. Tienylitysmahdollisuutta tulee tulevaisuudessa entisestään edistämään itäisen niityn vähittäinen metsittyminen ja latvuspeittävyyden lisääntyminen tienvarrella, vaikka tämä prosessi viekin vielä aikaa.

Muualla selvitysaluetta reunustavat pienemmät ja vähemmän vilkkaat tiet, joiden ympärillä myös kasvaa liito-oravan kannalta riittävän korkeaa reunapuustoa. Liito-oravan liikkumista helpottava viheryhteys

siis löytyy selvitysalueelta, ja sillä olisi selkeimmät kehityskohteet selvitysalueen itäreunalla. Muualla viheryhteyttä voi ylläpitää antamalla puiden kasvaa rauhassa teiden varsilla.

Vaikka viheryhteydellä on erityinen merkitys erityisesti liito-oravan kannalta, on sillä myös tärkeä rooli metsäekosysteemien ja niissä elävien muiden lajien sekä latvuspeittävyyksien kytkeytyneisyyden näkökulmasta. Tässä luontoselvityksessä ei kuitenkaan tehty erillistä laajamittaista viheryhteysselvitystä, vaan keskityttiin selvitysalueeseen pienimuotoisemmin ja erityisesti liito-oravapotentiaalin näkökulmasta.

7 Viitasammakko- ja lepakkopotentiaali

7.1 Viitasammakko

Selvitysalueelta käytiin läpi mahdolliset viitasammakolle soveltuvat elinympäristöt (lammet, lätäköt, muut vesistöt). Koska näitä vesiympäristöjä ei esiinny selvitysalueella lainkaan, voidaan todeta, ettei alue sovellu viitasammakolle elinympäristöksi.

7.2 Lepakot

Alueella ei sen tämänhetkisessä tilassa ole lepakoille soveltuvia suuria puita tai koloja asuttavaksi – lukuun ottamatta eteläreunan suurta kolomäntyä. Männyn sijainti on kuitenkin viereisten teiden vuoksi varsin rauhaton, eli ei sekään täysin optimaalinen ole lepakoille.

Sopivia asuinkoloja muodostuu yleensä kookkaampiin puihin esimerkiksi tikkojen toimesta, ja alueella havaittiinkin käpytikkapari. Vanha mänty ja varttunut haaparyhmä voivat tulevaisuudessa parantaa lepakoille soveltuvan elinympäristön tilaa, mikäli puihin muodostuu koloja. Tällä hetkellä ne eivät kuitenkaan vaikuta lepakoille sopivilta suojapaikoilta.

Vaikka selvitysalueella ei ole varsinaisia lepakoille sopivia asuinkoloja tai asuinkoloille sopivaa puustoa, selvitysalueen kirkon itäpuolinen koivikko on kuitenkin aikaisemmin todettu osittain lepakoille sopivaksi alueeksi (Karlsson & Hagner-Wahlsten 2014). Karlssonin & Hagner-

Wahlstenin lepakkoselvityksessä (2014) koivikon todettiin toimivan suojaavana puskurina lähiseudun pohjanlepakkoyhdyskunnalle, ja osittain se voi myös toimia niiden saalistusalueena.

8 Hyönteispotentiaali alueella

Alueella havaittiin luontoselvityksen aikana muutamia tavallisia päiväperhoslajeja (mm. amiraaliperhonen, lanttuperhonen), mutta ei harvinaisia tai uhanalaisia lajeja. Selvitysalueen metsäisemmällä osalla on joitakin hieman paikoittaisemmille perhoslajeille tärkeitä kasvilajeja, kuten jänönsalaatti, lehtokuusama ja lehtonäsiä, mutta ei kuitenkaan sellaista merkittävää tai erikoisempaa kasvilajistoa tai kasvilajiesiintymää, josta mikään uhanalainen perhoslaji voisi olla riippuvainen.

Itäisellä niittyalueella on tällä hetkellä vielä runsaasti mesikasveja niittylajistoa suosiville ja avoimilla paikoilla viihtyville pölyttäjille, joille kohteella on paikallista merkitystä. Avoimen alueen osuus tulee kuitenkin tulevaisuudessa vähenemään, jos niityn umpeenkasvu pääsee etenemään ja viereinen metsä valtaa siltä alaa. Niityllä ei kuitenkaan ole erityisiä luontoarvoja, joiden takia umpeenkasvua tarvitsisi pysäyttää. Kaupunkiympäristöissä avoimilla niityillä on kuitenkin suuri merkitys varsinkin päiväperhoslajiston monimuotoisuuden säilymiseen, koska ne vaativat toukkiensa ravintokasvien lisäksi samoilla alueilla hyviä mesikohteita aikuisena.

Mikäli aluetta halutaan kehittää niittynä, tulisi puuston ja komealupiinin levittäytymistä rajoittaa kohteella. Pölyttäjille olisi tärkeää turvata kohteen monilajisuus ajoittaisilla korkeamman kasvillisuuden niitoilla, jolloin myös heikommilla matalammilla kukkivilla kasveilla olisi mahdollisuus säilyä alueella. Keväällä pölyttäjille paikalla tärkeitä kasveja ovat varsinkin pajut - varsinkin raita - sekä leskenlehti. Perhosille merkittävänä ravinto- ja mesikasvina mainittakoon kohteella runsaana esiintyvät ahde- ja nurmikaunokki.

Selvitysalueella ei havaittu juurikaan lahopuuta, lukuun ottamatta eteläreunan kookasta, vanhaa kolomäntyä, jolla on yksittäisenä

puunakin merkitystä harvinaisemmalle lahopuulajistolle. Muutoin lahopuun runsaampi määrä lisäisi hyönteisten monimuotoisuutta alueella. Lahopuun määrä kasvaa hitaasti metsän vanhetessa ja puiden kaatuillessa, mutta selvitysalueen metsä ei ole vielä riittävän iäkäs, jotta luonnollisesti syntynyttä lahopuuta olisi kehittynyt merkittäviä määriä.

9 Potentiaalinen pesimälinnusto

Alueelta selvitettiin siellä esiintyvät potentiaaliset paikalliset pesimälinnut, vaikka varsinainen pesimäaika oli jo lopuillaan. Alueen pienen koon takia lajeja ei ollut kovin montaa. Mainittavia lajeja olivat käpytikka sekä tikli, joka viihtyi hyvin itäisen niityn kaunokeilla ja seittitakiaisilla, joilla on merkitystä linnuille myös talventörröttäjinä. Lisäksi alueella tehtiin näköhavainto paikallisena olevasta pensaskertusta, joka on silmälläpidettävä puoliavoimien paikkojen laji (Lehikoinen ym. 2019). Uhanalaisia lintulajeja ei havaittu.

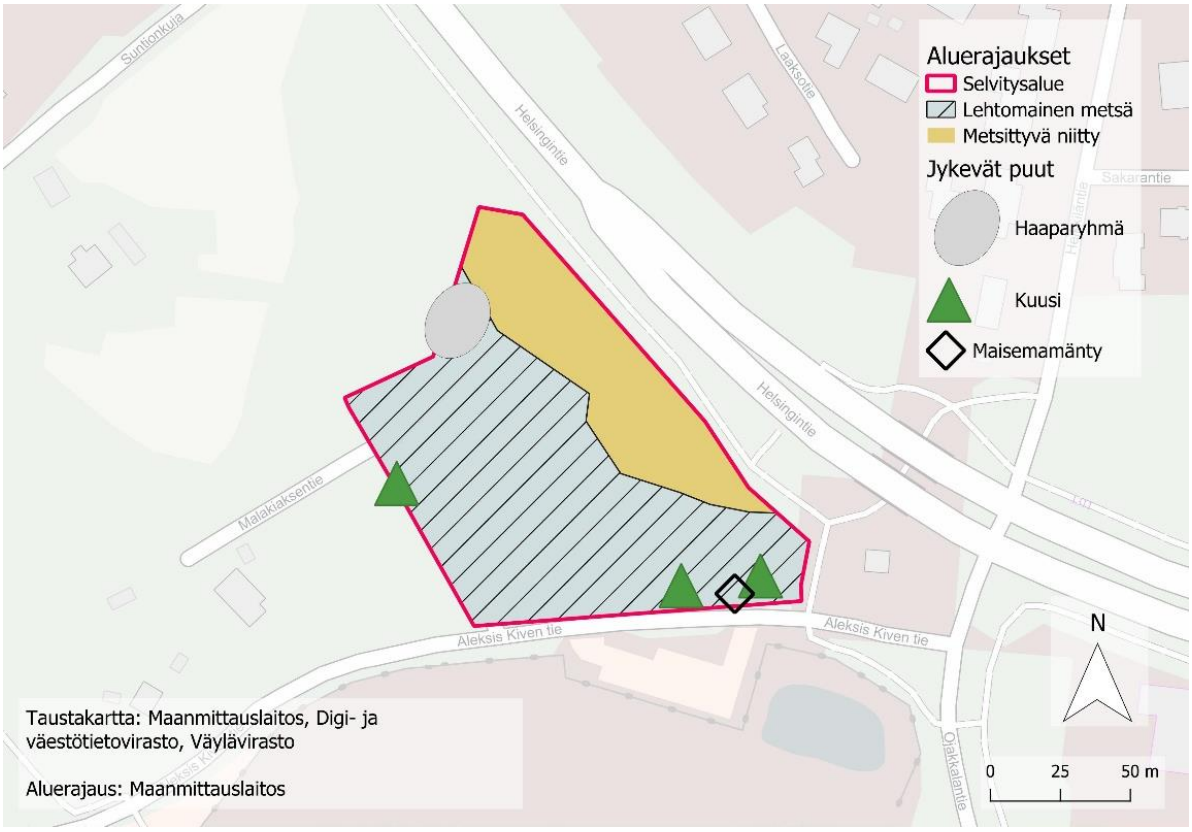
10 Yhteenveto

Selvitysalue on jaettavissa kahteen maisemallisesti erilaiseen luontokokonaisuuteen itä-länsi-akselilla. Idässä alue on metsittyvää, suurruohomaista niittyä ja lännessä lehtomaista metsää. Metsästä löytyy yksittäisiä piirteitä, jotka viittaavat kehitykseen kohti uhanalaista lehtoluontotyyppiä, mutta tämänhetkisessä tilassa kohteen edustavuus on liian heikko historiansa, ikärakenteensa ja lahopuun määrän puolesta ollakseen selvästi luokiteltavaksi mihinkään tiettyyn luontotyyppiin. Kohteella on viheryhteyksien puolesta paikallista merkitystä viereisten metsäverkostojen tukialueena. Itäosan niittykaistaleella on vielä tällä hetkellä runsaasti mesikasveja pölyttäjille, mutta muuten sillä ei ole erityisiä luontoarvoja. Niittykaistale on kasvamassa umpeen ja muuttunee ajan kanssa vähitellen vastaavaksi metsäksi kuin lännen metsäkaistale.

Alueella ei ole potentiaalia toimia viitasammakon lisääntymisympäristönä, eikä alueella havaittu merkittävää

pesimälinnustoa, silmälläpidettävää pensaskerttua lukuun ottamatta. Alueella ei myöskään tehty konkreettista havaintoa liito-oravasta. Liito-oravapotentiaalia on kuitenkin puuston puolesta olemassa. Alueella on jykevistä haavoista muodostuva puuryhmä pohjoisreunalla, sekä yksittäisiä varttuneita kuusia alueen reunamilla (kuva 9).

Lisäksi alueen koillisreunasta on vuonna 2023 tunnistettu kehitettävä viheryhteys (Liikka ym. 2023), joka liito-oravan tapauksessa tarkoittaa mahdollisuutta ylittää tie ja siirtyä viereisten metsäkaistaleiden välillä turvallisesti. Viheryhteys on alueella havaittavissa, ja sitä voisi tulevaisuudessa vaalia jättämällä puustoa kasvamaan suurempina ryhminä teiden varsille. Itäosassa viheryhteys tulee vahvistumaan, kun Helsingintien varrelle istutetut lehmukset kasvavat. Maastokäynnillä myös kaakkoisreunan puustoinen viheryhteys todettiin tärkeäksi. Helsingintien reuna on liito-oravan kannalta tärkeää aluetta, sillä idässä kulkeva Helsingintie on selvästi aluetta reunustavista teistä vilkkain, ja sen molemmin puolin kasvaa metsäalueita, jotka luovat suuremman metsäkokonaisuuden. Liito-oravan lisäksi viheryhteyksien vaaliminen ja kehittäminen edistävät alueen metsien ja metsäverkostojen yhtenäisyyttä. Viheryhteydet parantavat myös jonkin verran lehtomaisen metsän edustavuutta, sillä viheryhteyksien vuoksi sillä on pienimuotoisesti paikallista merkitystä viereisiä metsiä ja näiden kytkeytyneisyyttä tukevana alueena.

Kuva 9. Oleelliset löydökset koottuna yhteen kuvaan selvitysalueelta.

Alueella ei havaittu uhanalaisia hyönteislajeja. Alueella ei esiinny myöskään uhanalaisille hyönteisille välttämättömän ravintokasvin esiintymää eikä riittävästi lahopuuta, jotta aluetta voisi kutsua hyönteislajiston kannalta erityisen tärkeäksi kohteeksi. Itäisellä niityllä on mesikasveja pölyttäjille, mutta muutoin alueen merkitys jää melko vähäiseksi.

Alueella on varsin paljon vieraslajeja, joiden poistoa olisi hyvä harkita. Kaakossa on suurehko kotimaista lajistoa syrjäyttävä rusopajuangervo-esiintymä, ja lisäksi niittyalueelle ja metsään on levinnyt laajalti komealupiinia sekä niitylle lisäksi myös valkokarhunköynnöstä. Näistä ainoastaan komealupiini on määritelty haitalliseksi vieraslajiksi, mutta sen ohella myös muiden vieraslajien poistoa tulee harkita.

Eteläreunalla kasvaa suuri ja ilmeisesti osin ontto ja näyttävä mänty. Se olisi hyvä säästää jo maisemallisin syin, mutta myös potentiaalisena lahopuulajiston esiintymiskohteena ja lintujen ja muiden eläinten pesimäpaikkana. Mänty on selvästi pisimpään

selvitysalueella kasvanut yksittäinen kasviyksilö, ja sillä on merkittävää historiallista maisema-arvoa alueella.

11 Lähteet

Hotanen J., Nousiainen H., Mäkipää R. & Tonteri T. 2018. Metsätyypit - kasvupaikkaopas. Luonnonvarakeskus, Latvia 2018

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Karlsson R. & Hagner-Wahlsten N. 2014 (päivitetty 2018). Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Kouki J., Junninen K., Mäkelä K., Hokkanen M., Aakala T., Hallikainen V., Korhonen K. T., Kuuluvainen T., Loiskekoski M., Punttila P., Ruokanen I., Valkonen S. & Virkkala R. Metsät. Julk.: Kontula T. & Raunio A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus & Suomen ympäristöministeriä, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. s. 475-567

Lehikoinen A., Jukarinen A., Mikkola-Roos M., Below A., Lehtiniemi T., Pessa J., Rintala J., Rusanen P., Sirkiä P., Tiainen J. ja Valkama J. 2019. Linnut. Julk.: Hyvärinen E., Juslen A., Kemppainen E., Uddström A. ja Liukko U.-M. (toim.). 2019. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. s. 560-570

Lehtomaa L., Ahonen I., Hakamäki H., Häggblom M., Jantunen J., Jutila H., Järvinen C., Kemppainen R., Kondelin H., Laitinen T., Lipponen M., Mussaari M., Pessa J., Raatikainen K. J., Raatikainen K., Tuominen S., Vainio M., Vieno M., Vuomajoki M. 2018.

15.10.2025

Perinnebiotoopit. Julk.: Kontula T. & Raunio A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus & Suomen ympäristöministeriä, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. s. 659-757

Liikka K., Palmu S., Larjosto V. & Oittinen M. 2023. Nurmijärven kirkonkylän maisema- ja viherverkostoselvitys

Maanmittauslaitos & Puolustusvoimat 2013. Vanhat kartat <https://vanhatkartat.fi/#14/60.45922/24.8243> [vierailtu 13.8.2025]

Mäkelä K. & Salo P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus & Ympäristöministeriö. Helsinki